

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiantur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De officio legati. Titulus XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

& ibi gloss. fin. & Can. de presumpt. Si allegat probabilem causam, vt puta de mandato iudicis, vel ad sui defensionem, tunc conseruator super hoc recipiet testes, & si non probat, poterit reum excommunicare. *Ioann. And. in c. 1. in gloss. super verbo probabilis & ibi Gemin. num. 6. & seqq. Anchar. in 5. quest. Franc. n. 4. & 5. hoc tit.* De notoria turbatione priuilegiarum facile non potest constare, quia priuilegiati sæpius abutuntur priuilegijs. *c. accedentibus de excess. pralat. & subd.* Turbatori priuilegiarum citato per conseruatorem, sufficit mittere nuncium, cum sua epistola, continente veram excusationem; de cuius presentatione fiat instrumentum: in quo dubio conseruator, non potest se intromittere, & excommunicatio lata non valeret; *Io. An. in d. c. 1. in gloss. super verbo priuilegia & ibidem Gemin. Franc. & Can.* Quia hoc non est dubium facti, sed dubium iuris, super quo non est data ei potestas, *c. accusatus §. sane & ibi gloss. in verbo manifeste de heret. in 6. prout eam intelligunt Gemin. in c. 1. sub nu. 6. vers. sed aduerse & Franc. sub num. 4. vers. sed citatus hoc tit. in 6. & indago iudicialis illi est prohibita, c. 1. & fin. hoc tit. in 6.* Si scienter ad ea, quæ iudicialem indaginem exigunt, suam potestatem extenderit, ipso iure, per annum, ab officio & beneficio est suspensus: pars procurans eo ipso sententiam excommunicationis incurrit, à qua non potest absolui, nisi primo integraliter satisfaciatur de expensis parti indebite fatigatæ, & processus est ipso iure nullus, *c. fin. §. vt autem & §. seq. hoc tit. in 6. quod habet in fine clausulam irritantem actorum contra promissa vel eorum aliquod, Concilium ¶ Tridentinum statuit, vt conseruatoriæ nemini, cuiuscunque dignitatis, & conditionis sit, etiam si capitulum fuerit, cum quibusuis clausulis &c. aut quocunque præterito, aut colore concessæ iustrentur, ad*

hoc, vt coram suo episcopo, siue alio superiore ordinario in criminalibus, & mixtis causis, accusari, conueniri, & contra eum inquiri, & procedi non possit: aut quo minus super iuribus, si quæ illi ex cessione competierint, libere valeat apud eundem ordinarium conueniri. In ciuilibus ¶ causis, si habens, ¶ conseruatorias actor fuerit, non licet ei aliquem apud suos conseruatores, in iudicium trahere; si reus fuerit, & conseruator ab actore suspectus dicatur, aut inter conseruatorem, & ordinarium, orta fuerit controuersia super competentia iurisdictionis, nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos super suspicionem aut competentia iurisdictionis fuerit iudicatum. Familiaribus ¶ non prosunt, ¶ præterquam duobus, si tamen illi proprijs ipsius sumptibus vixerint. Conseruatoriæ ¶ ultra quinquennium non durant, quo decaiso, finitur officium conseruatoris, etiam in negotijs cæptis. *Ioan. And. in c. fin. num. 3. in gloss. super verb. per obitum hoc tit. in 6. Rot. decis. 5. de offic. deleg. in antiq.* Conseruatoribus ¶ non liceat habere erectum tribunal: ¶ excipit ¶ ab hoc decreto vniuersitates generales, ac collegia Doctorum, ac scholarium, & regularia loca, nec non hospitalia, actu hospitalitatem seruantia, ac vniuersitatum, collegiorum, locorum & hospitalium huiusmodi personas, *c. 5. §. 14.*

De officio legati.

Titulus XXX.

S V M M A R I A.

1. Cardinales missi ad regendam prouinciam aquirantur proconsulibus, ceteri legati presidibus.
2. Legati sunt triplices. Legati de latere, legati missi, siue nuncijs apostolicis & legati nati.

3. Lega.

- 3 Legatus à latere confert beneficia vacantis.
- 4 Excipe cathedrales, regulares, & collegiatas ecclesiasticas.
- 5 Item dignitates Cathedralium, ad quas, si, qui praeficiuntur eisdem, post episcopos maiores praelatione existentes, assumuntur per viam electionis, &c.
- 6 Vacantia in Curia, & specialiter aut generaliter reservata.
- 7 Beneficiorum resignationes recipit.
- 8 Non potest commutare alicui quod recipiat resignationem beneficij, & illud conferat.
- 9 Concurrit iure decret. alium in iurisdictionalibus cum quolibet ordinario, sed ex decreto Concil. Trident. episcopo requisito eoque negligente.
- 10 Non concurrunt in iurisdictione Papa.
- 11 Aut cum legato ad unam vel plures causas.
- 12 Egressus absoluit excommunicator propter iniuriam manuum sacrilegam in clericos.
- 13 Dispensat in certis casibus.
- 14 Utitur insignijs apostolicis.
- 15 Recipit procuracionem extra prouinciam.
- 16 Legati Missi facultates.
- 17 Legati Nati facultates.
- 18 Legatorum officium finitur multis modis.

DICTVM est de his qui iurisdictionem alterius gerunt, & exercent generaliter, vel in vna, aut certis causis, nunc tradit de eis qui ordinariam habent iurisdictionem, primo de Legatis propter excellentiam. Cardinales, qui ex latere Papæ, & ex consilijs suis, (assistunt enim sibi, in concilijs secretis, fundamenta § decet de elect. in 6.) mittuntur ad regendam prouinciam, æquiparantur proconsulibus. cap. ad eminentiam de sent. excomm. l. 2. ff. de off. procons. c. legatos hoc tit. in 6. & ibi gloss. in verbo proconsulum & Can. Reliqui qui secretis consilijs non assistunt, missi ad regendas prouincias, æquiparan-

tur praesidibus, d. c. legatos & ibi gl. in verbo proconsulum l. 1. ff. de off. praes. & ibi gl. Proconsules & praesides ordinariam habent iurisdictionem, l. 2. l. & ideo cum l. seq. ff. de off. procons. l. praeses la. 2. l. de omnibus cum duabus ll. seqq. ff. de off. praesid. ac etiam legati in tota sua prouincia, & legatione, in ciuilibus & criminalibus; Bald. in c. quod translationem n. 7. hoc tit. & possunt adiri à subditis episcoporum, etiam suffraganeorum per viam appellationis, & per viam querelæ, c. 1. hoc tit. in concernentibus iurisdictionem contentiosam, voluntariam, extra prouinciam exercet proconsul, l. 1. & ibi gl. pen. & l. 2. ff. de off. procons. praeses, d. l. praeses la. 2. & ibi gl. 1. mag. ac etiam legati extra prouinciam & legationem existentes: c. nouit & ibi gl. circa finem & Can. hoc tit. gloss. in c. si abbatem in verbo in prouincia & ibi Gemin. & Can. de elect. in 6. qua pulchre distinguit. à proconsulibus, & praesidibus, ac consequenter à legatis appellatur, l. à proconsulibus c. de appell. Praepos. in rub. de appell. nu. 38. sub communi forma dicendo sententiam nullam & iniuriam. l. si quis prouocatione c. de appell. Hic titulus non tractat de Legatis Nuncijs, & non iudicibus, qui saepe mittuntur à Papa pro ambasciata vel ad aliquod nudum ministerium: c. ius gentium dist. 1. c. nobilissimus 97. dist. l. fin. ff. de leg. Sed delegatis, iudicibus ordinarijs, quibus certa prouincia, siue patria gerenda, & administranda committitur, c. 1. c. nouit hoc tit. d. c. legatos hoc tit. in 6. & vicem mittentis gerunt, d. c. 1. hoc tit. De legatione, facienda est fides per litteras, l. vnica c. de mand. princ. c. ego N. & ibi gloss. pen. de iureiur. sunt triplices legati de latere, vt sunt Cardinales, qui mittuntur de curia Papæ, c. pen. hoc tit. c. 1. hoc tit. in 6. Legati missi siue Nuncijs Apostolici, quibus Papa committit, ratione personæ, legationis officium, in aliqua prouincia sua, vel aliena, c. volentes h. r. & Legati nati,

fic

sic nuncupati, qui nati in sua dignitate, efficiuntur legati Papæ, prætextu suarum ecclesiarum, vt Archiepiscopus Cantuariensis d. c. 1. hoc tit. Eboracensis, c. 1. de appell. Rex potest esse legatus sedis apostolicæ, vt fuit S. Stephanus in regno Hungariæ, Innoc. in c. veniens in princ. in verbo Regis de præscript. de quibus ordine videamus, nam omnium non est eadem potestas & prærogatiua.

3 Legatus † à latere confert beneficia vacantia, c. 1. c. fin. hoc tit. in 6. Garc. de benef. part. 5. cap. 3 per tot. etiam ad sedem apostolicam deuoluta, c. venerabilis & Clem. si de beneficio & ibi gloss. in verbo siue ad nos, in fine de præb. gloss. in d. c. 1. in verbo ampliori hoc tit. in 6. & ibi Gemin. n. 17. & Can. quia beneficia deuoluta non sunt reseruata, sed Papa ea confert, vt ordinarius, illa de plenitudine potestatis, Lapsus alleg. 84. post nu. 5. etiam si extra prouinciam suæ legationis existat, gl. in c. nouit. in fine hoc tit. Archid. in c. fin. in princ. hoc tit. in 6. & beneficia spectent ad præsentationem alicuius clerici, eo inconsulto, c. dilectus hoc tit. secus si ius patronatus pertinet alicui iure patrimonij, gl. pen. in d. c. dilectus & ibi Can. Concurrit cum quolibet ordinario, in sua prouincia, & inter eos locus est præuentioni in beneficalibus: gl. fin. in fine in c. 1. hoc tit. in 6. & ibi Franc. num. 8. Pan. in c. 1. & 2. hoc tit. Mohed. decis. 3. de offic. deleg. Put. decis. 335. lib. 2. non autem cum delegato, in his quæ specialiter sunt commissa, gl. in d. Clem. si de beneficio in verbo siue ad nos in fine & ibi Can. Excipe ab hac regula † cathedrales, regulares, & collegiatas ecclesias, siue actu & habitu, aut habitu tantum, sint tales, Gemin. in d. c. de liberatione §. volentes num. 5. hoc tit. in 6. & ibi Franc. in fine princ. siue per viam electionis, seu collationis assumatur ibi prælatus, quocunque nominæ nuncupetur, ac ipsarum cathedralium dignitates, ad quas, ij, qui præficiuntur ijs-

dem, in earum capitulis, post episcopos maiores, prælatione perpetua, non temporali, aut aduentitia, vel habitu existentes, habent, per viam electionis assumi, (secus si virumque, vel alterum deficit) quatuor ordinationi, collationi, dispositioni, non potest legatus se aliquatenus intromittere: quicquid contra actum fuerit, eo ipso, irritum est & inane, c. deliberatione iuncta gl. in verbo elect. & ibi Franc. in fine num. 3. in gloss. in verbo electionis Anch. n. 1. Ioan. And. post num. 1. Gemin. post nu. 4. in prima quest. & n. 6. hoc tit. in 6. Ex quo inferitur, quod legatus non potest præfata beneficia vnire, c. si tibi absenti & ibi gl. in verbo personam de præb. in 6. Franc. in d. c. deliberatione num. 2. & ibi Gemin. in §. volentes num. 3. Anch. post num. 2. vers. quaro. commendare, Archid. in c. nemo deinceps in princ. in verbo parochialem ecclesiam de elect. in 6. Franc. in d. c. deliberatione n. 3. in eorum permutatione auctoritatem interponere, etiam si interueniret consensus collegiorum, vel eorum ad quos pertinet electio, vel collatio, Franc. in d. c. deliberatione post nu. 3. & ibidem Gemin. in §. volentes num. 4. Anch. vers. circa permutationem. nec conferte deuoluta, siue ad inferiores prælatos, aut etiam ad sedem apostolicam, Gemin. in d. c. deliberatione sub nu. 5. vers. quaro an iste textus & ibi Franc. post nu. 4. vers. quid autem si beneficia. de quo controuertunt Doctores, Ioan. Andr. in d. c. deliberatione in princ. in verbo pertinuerit & ibi Anch. in 1. not. Cæteras dignitates † in cathedralibus, etiam si hi qui præficiuntur in eis, sint maiores post episcopos, si eis prouideatur per aliam viam, quam electionis, vel etiam si prouideatur per viam electionis, dummodo præficiendi non sint, maiores post episcopos, legatus confert vt dictum est, d. c. deliberatione & ibi gloss. in verbo electionis & ibi Franc. numer. 4. & Can. communiter. Secundo excipe à regula, vacantia † in Curia, c. licet de 6 præb.

prob. in 6. & specialiter, aut generaliter re-
feruat; Franc. in d. cap. 1. num. 7. hoc tit. in 6. &
ibi; Can. Rot. decis. 3. hoc tit. in nou. Item legitus
iure decretalium vacatura. siue dispositioni
reteruat cap. presenti hoc tit. in 6. in quo nō in-
sisto, quia Concilium Trident. reterua-
tionem sustulit; cap. decernit sess. 24. Resigna-
 7
tionem f. beneficiorum recipit, illaque sic
 8
vacantia confert sed prohibetur, f. ne in ge-
neri, aut specie, cuiuscunque simul & semel
concedat, vt ab ijs, qui beneficia intra le-
gationem eius habentes, ea in illius mani-
bus voluerint resignare libere (secus si ex
causa permutacionis) Franc. in cap. penult. §.
final. in princ. hoc tit. in 6. ipsorum resigna-
tionem recepta, illa valeat idoneis personis, ex-
pressis siue non expressis conferre: quia per
hoc aperiri possit via, ad vacatura benefi-
cia, contra Lateranense Concilium, cap. pen.
§. final. hoc tit. & ibi Franc. in princ. Ioan. Aud.
& Can. in 6. Idem iuris est, si talis concessio
coniunctim fiat pluribus, aut permixtum si-
mul & semel, vni, vt resignatio recipiat,
alteri, quod reteruata conferat: quia enim ra-
tionem committendo vni aperitur via ad va-
catura, eadem ratione committendo hęc
pluribus, simul coniunctim, vel diuisim glos.
in d. cap. penult. §. final. in verbo cuiuscunque & ibi
Can. dictaque concessio, & quicquid ex ea,
vel ob eam, secutum extiterit, nullam obti-
net roboris firmitatem; d. cap. pen. §. final.
vers. nos enim, renuntians itaque non amittit
proprietas beneficij, cap. Gonsaldus 17. q.
2. & ibi glos. 1. & 2. & Can. sed possessionem,
Innoc. in cap. quod in dubijs sub num. 1. de renun-
tiat. Archid. in d. cap. pen. in verbo infirmitatem &
ibi Gemin. post num. 6. in 1. quest. Eadem prohibi-
bitio ligat omnes collatores, cap. constitutus
cap. final. de concess. prob. Gemin. in d. cap. penult.
§. final. sub num. 4. Garc. de benef. part. 10. cap. 1.
num. 67. & seqq. excepto episcopo, à quo si-
 6
Summe in Decretales.

milis cōcessio facti, in genere, Vicario suo
 generali valet, facta in specie, non valet: al-
 teri vero in genere, aut specie facta, non va-
 let: quamuis à legato, vel episcopo, diuerso
 tempore in specie vni, & cuiuscunque facta
 valeat; nempe primum mandāt, vt recipiat
 resignationem, talis beneficij, postea admis-
 sa resignatione iterum mandant, vt benefi-
 cium sic resignatum conferat; Franc. in d. cap.
 pen. §. fin. circa fin. hoc tit. in 6. Rot. decis. 5. de offi.
 Vicar. in nou. in 1. dub. Probatum hęc conce-
 sio per testes, & instrumenta, Rot. d. decis. 5. in
 2. dub. specul. de probat. §. videndū sub n. 1. quia
 lex vnica C. de mand. Princip. & c. cū in iu-
 re de off. & potest. deleg. tantum procedunt
 in legatione & delegatione facta à Papa vel
 Imperatore. Concurrit f. iure decretalium
 in iurisdictionalibus, cum quolibet ordina-
 rio, qualiscunque sit, & est locus præuentio-
 nis. Pan. in c. 1. n. 2. & seqq. hoc tit. Franc. in c. 1. n.
 8. in 6. Franc. Marc. q. 341. n. 56. & seqq. p. 1. sed
 non aduocat ad se causam motam, vel mo-
 uendam coram iudice inferiore competen-
 te, Pan. in d. c. 1. n. 4. & 6. & ibi Can. aut inhi-
 bet, ne subditi accedant ad episcopum, in
 his, quæ sunt suæ iurisdictionis, c. peruenit xi.
 q. 1. Franc. in c. 1. in fin. hoc tit. in 6. quando quis
 multos habet iudices, optio datur actori. gl.
 in l. fin. C. vbi in rem actio & in c. dil. d. de for. cōp.
 & in c. statutum §. cum vero de rescript. in 6. Ex
 decretis Conc. Trid. Legati de latere, Nunci-
 cii, Gubernatores ecclesiastici, aut alij, qua-
 rumcunque facultatum vigore, non solum
 episcopos in causis ad forum ecclesiasticum
 quomodolibet pertinentibus, impedire,
 aut aliquo modo iurisdictionem eis præri-
 pere, aut turbare non possunt: sed nec con-
 tra clericos aliasue personas ecclesiasticas,
 nisi episcopo prius requisito, eoque negli-
 gente, procedunt: alias eorū processus, or-
 dinationesque nullius momenti sunt, atque
 T ad

ad damni satisfactionem partibus illati tenentur. *c. causa omnes §. legati quoque sess. 24.*
 10 Non concurrit † in iurisdictione Papæ, nec iudicat laicos, in casibus, in quibus Papa iudicat, notatis in *c. nouit* & ibi gloss. 1. de iud. Franc. in *c. 1. in fine hoc tit. in 6.* aut extendit manus ad ea, quæ in signum priuilegij singularis sunt tantum summo pontifici reseruata, enumerata in *c. nisi specialis* & *cap. quod translationem*, & ibi gloss. 1. mag. hoc tit. & in *c. sicut vnire de excess. prelat.* & ibi gl. magistralis, quæ utrobique ponunt hos versus, & explicant.

Restituit Papa solus, deponit & ipse.

Diuidit atque vnit, eximit, atque probat,

Articulos soluit, synodumque facit generalem.

Transfert, & mutat, appellat nullus ab ipso.

Hofst. in *c. primo, hoc tit. in 6. ponit versus copiosiores.* Item non concurrit in iurisdictione, cum delegato ad † vnâ, vel plures causas, quod mandatum speciale derogat generali; *cap. 1. & cap. pastoralis §. 1. de rescript. Ang. de perus. in l. cum pretor. sub n. 3. ff. de re iud.* cuius processum impedire, eius sententiam irritare, vel ab eo excommunicatum absolueri non potest; sed potest & debet sententiam delegati ad eius petitionem, executioni demandare, *c. studuisti hoc tit. & ibi gloss. fin.* specialis enim delegatus, quantum ad causam illam, maiorem, generali legato, habet potestatem, vel saltem ei est par; quia vice principis cognouit, *c. innotuit §. quamuis de elect. l. aduersus rem iud. l. ille à quo §. rempestuum ff. ad Trebell. l. nam magistratus ff. de arbit.* Habet iurisdictionem in exemptos sedis apostolicæ immediate subiectos; *c. 1. resp. de verb. signif. in 6. c. si abbatem de elect. in 6. gl. fin. in cap. 1. & ibi Pan. nu. 9. & gl. circa finem in c. quod translationem & ibi Pan. n. 10. hoc tit.* appellatur ad ipsum in sua prouincia, omisso medio, *Pan. in d. c. n. 8. hoc tit. cont. gloss. 1. in c. quod translatio-*

nem versitem ad ipsum solum hoc tit. Pan. sequitur Bald. in d. c. quod translationem num. 10. præfente legato de latere, cæteri legati, executionem officij sui debent dimittere, c. volentes hoc tit. quam eo recedente, reassumunt. gloss. in d. c. volentes Egressus † urbem absoluit 12
 excommunicatos, propter iniectiorem manuum sacrilegium in clericos, tam homines suæ prouinciæ, quam alterius cuiuscunque in prouincia, & extra prouinciam, *cap. quod translationem in prin. gloss. 1. in c. excommunicatis & ibi gloss. fin. Franc. Marc. quest. 615. part. 2. li. Mors, aut membri mutilatio, secuta non fuerit, Franc. Marc. quest. 616. part. 2. quod speciale est in violenta manuum iniectiõne in clericos. In absoluteione à reliquis excommunicationibus adhibenda est distinctio, an requirat causæ cognitionem, & non possit extra prouinciam absolueri, alias possit, *c. 2. de constit. c. nouit. hoc tit. & ibi gloss. 1. l. fin. ff. de iurisd. omn. iud. Franc. post Ioan. Andr. in c. 1. n. 4. hoc tit. in 6.* eo casu, quo potest absolueri extra prouinciam, si comparet læsus coram legato, & petit satisfactionem, tunc debet committere ordinario loci, vt de hoc cognoscat, & vice sua absoluat: vel si periculum est in mora; absoluet eum, & mandabit, quod nisi satisfaciatur, in eandem sententiam reducatur, *Hofst. in c. 1. hoc tit. in 6. attestans ita seruare Curiam Romanam, Dispensat in certis † casibus recensitis per speculat. tit. 17. de dispensat. §. 6. consequenter, c. dilectus & ibi gloss. in verbo non obstant e de fil. presbyt. sed nõ contra concilia generalia, c. pen. & ibi gloss. in verb. non obstant in fine & c. fin. & Can. utrobique de fil. presb. c. dilectus de prob. non potest tollere constitutiones canonicas in totum, sed potest in prouincia sibi commissa, statuta facere, & canones coadiuuando supplere, addendo ad pœnam antiquam, faciendõ statuta præceptorã, prohibitorã, pœnalã,**

Pan. in c. vi. singula n. 2. de off. archipresb. quæ, finita etiam legatione, sunt perpetua. *c. fin. 1. resp. & ibi gloss. 1. & Can. hoc tit.* Vtitur t̄ insignijs apostolicis, cruce, chlamide rubea, pascifredo, albo, freno deaurato, & similibus etiã in diocesis, & præsentia patriarcharum quatuor sedium principalium, qui vexillum dominicæ crucis, vbi præsens fuerit legatus apostolicus, non debent ante se facere deferri, aut dictis insignijs vti, *c. antiqua §. dominice de priuileg. Host. in c. 1. n. 12. hoc tit. in*

156 Recipit t̄ procuracionem extra prouinciam, eundo, & redeundo, ceteri in prouincia sibi decreta, *c. ego n. de iure iur. Host. in c. cum instantia sub n. 10. verb. legatorum & in cap. procuraciones numer. 10. de censib. & in exactiõne procuracionum non tenetur ostendere originale potestatem, Hostien. in c. procuraciones de censib. Rota decis. 2. de off. legat. in antiq. Creditur eius simplici verbo super legatione, 97. dist. c. nobilissimus, nisi velit vti referuatis. Papæ: *c. nisi specialit̄ c. quod translationem hoc tit. Ioan. And. post Host. in c. 1. sub n. 1. in fine cod. ratio diuersitatis est, quia raro cardinalis à Papa recedit, sine legatione, sed Papa raro concedit sibi specialia. Legatus missus t̄ non confert beneficia iure legationis,**

16 *c. 1. hoc tit. in 6. nisi hoc specialiter ei sit indultum: c. litteras de suppl. neglig. Pralat. c. 1. hoc tit. in 6. vnde prouiso Nuncij non est bona pro colore in spolio, aut pro noua prouisione expedienda; quia non habet collationem, iure communi, sed speciali: quæ non suffragatur, antequam probetur: aut sit missus, cum potestate legati à latere, Dec. conf. 128, licet in casu Paris. conf. 17. de bono iure vol. 4. cui in facultatibus conceditur potestas conferendi beneficia simplicia per obitum vacatura, quæ non excedunt valorem 24. ducatorum computatis distributionibus, extra tamen metropolitanas, cathedrales, & colle-*

giatas ecclesias, velatius persequitur Garcia de benef. part. 5. c. 3. §. 1. de facultate nuncij, vbi decidit 19. quæstiones, Constitutus in prouincia sibi decreta, absoluit excommunicatos, propter violentam manuum iniectiõnem in clericos prouinciales existentes in prouincia, & non alios aliunde venientes: *c. excommunicatus hoc tit. & ibi gloss. mag. & Can. tota eius potestas pendet ex forma commissiõnis, siue rescripti, c. dilectus & ibi gloss. in verbo non obstante de fil. presbyt. ord. & c. Bald. in c. quod translatione sub n. 10. hoc tit. non cognoscit de causis exemptorum, c. si abbatem de elect. in 6. c. 1. de verb. signif. in 6. Pan. in c. 1. n. 9. & in c. quod translationem sub n. 1. hoc tit.* Legati t̄ Nati non conferunt beneficia, *d. c. 17. 1. hoc tit.* non possunt subditis excommunicatis, propter iniectiõnem manuum in clericos, quamuis in prouincia sua existentes, beneficium absolutionis impartiri, *d. cap. excommunicatis 2. resp. illorumque potestas pendet ex tenore priuilegij concessi à sede Apostolica. d. c. excommunicatis in fine, Finitur officium t̄ legati: Primo, translatione negotij ad Papam, c. licet hoc tit. c. nomen presbyt. 2. q. 1. l. 1. C. de rel. l. ex illo C. de appell. Secundo reuocatiõne legationis, secuta notificatiõne, etiam reuocatio, in Consistorio publico, alias gesta valent, *c. audita de restit. spoliat. Mohed. decis. 29. de renuntiat. Coch. decis. 2. n. 10. & seq. de preb. Tertio egressu ex prouincia, sibi decreta, animo non redeundi: c. fin. & ibi gl. pen. c. nouit. & ibi gl. 1. in fine hoc tit. l. 2. ff. de off. presid. si in pluribus prouincijs iniunctam sibi legationis sollicitudinem suscepit, in vna exiens, de alia iudicat, etiã quoad iurisdictione contentiõlam, Franc. Marc. q. 341. per tot. part. 1. in vtramq; partem plures adducit rationes, & tunc non finitur eius officium, nisi terminos suæ legationis, & omnes prouincias egressus fuerit: *c. nouit. & ibi gloss. 1. mag. hoc tit.* quia**

in qualibet parte legationis existens iurisdictione exequitur; sicut episcopus in qualibet parte diœcesis. *c. cum episcopus de offic. ord. in 6.* Quarto, morte legati, si legatio est personalis, non tamen morte constituentis, quia habet ordinariam iurisdictionem: *c. legatus hoc tit. in 6.* realis competens dignitati, morte legati non extinguitur, *c. 1. hoc tit. c. quoniam abbas de offic. d. leg.* legatus abdicando se, non amittit imperium, *l. pen. ff. de off. præfid.*

De officio iudicis ordinarij;

Titulus XXXI.

S V M M A R I A.

1. Ordinarij } appellatione veniunt episcopi, huius
Prælati } superiores, & inferiores, habentes iurisdictionem.
2. Diœcesani appellatione venit episcopus, non inferior.
3. Ordinarij qui constituunt.
4. Auditores Rotæ sunt ordinarij in cognoscendo.
5. Ordinarius qui esse possit.
6. Ordinarius cognoscit an sua sit iurisdictione.
7. Episcopi ecclesie sub sunt lege diœcesana, & lege iurisdictionis.
8. Ad diœcesanam legem pertinentia enumerantur.
9. Ad iurisdictionis legem pertinentia enumerantur.
10. Monasteria sunt exempta à lege diœcesana, & sub sunt legi iurisdictionis.
11. Cause civiles ad forum ecclesiasticum pertinentes, debent cognosci in prima instantia, coram ordinarijs.
12. Circa iurisdictionem inter episcopum, & Capitulum Cathedralis, iura canonica totum deserunt privilegij, consuetudinibus præscriptioni, & indulgentijs.
13. Prælati inferior potest acquirere que sunt dignitatis seu potestatis episcopalis tam respectu legis diœcesana quam legis iurisdictionis.
14. Matrimoniales } causa episcopi tantum examini
Criminales } & iurisdictioni relinquuntur.
15. Carceres an possit habere episcopus & incarcerare laicos in criminibus ecclesiasticis, ac eis imponere poenam pecuniariam.
16. Episcopus in quolibet loco ipsius diœcesis de causis cognoscit per se vel alium.
17. Episcopus in aliena diœcesi iurisdictionem voluntariam exercet inter suos subditos, sed non contentiosam, exceptis episcopis expulsis à proprijs sedibus.
18. At in aliena diœcesi insignijs, in quibus representatur officium, uti non potest, insignijs ipsius dignitatis uti potest.
19. Metropolitanus siue Archiepiscopus in quaavis ecclesia etiam exempta utitur pallio & Baldachino, & facit ante se deferri crucem.
20. Est iudex ordinarius & competens episcoporum suffraganeorum in causis civilibus, & criminalibus sub distinctione.
21. Contra officiales episcoporum suffraganeorum civilem & criminalem iurisdictionem non habet, nisi quatenus peccant in officialatu.
22. Ea que statum prouincie contingunt, ad eum pertinent.
23. Eorum qui suffraganeis sub sunt est iudex ordinarius, sed non competens, nisi certis casibus in iure expressis.
24. Patriarcha & primates diuersorum sunt nominum eiusdem officij, sunt iudices Archiepiscoporum.
25. Ordinarius non debet habere expensas, etiam quando proficiscitur extra domicilium.
26. Certi sunt casus in quibus episcopo debentur sumptus.
27. Ordinario creditur, in spectantibus ad eius officium.
28. Ordinario quando Papa mandat, ut id faciat, quod